

نگرشی بر بیمه اتومبیل

از: آیت کریمی

بخشی نداشته و این بازارها زبان هنگفتی را در این رشته متحمل شده‌اند که دلائل عمده آن عبارتست از:

۱ - افزایش غرامتهای پرداختی به اشخاص ثالث از نظر تعداد و میزان به دلیل ارتقاء سطح فرهنگی جامعه، که نهایتاً باعث آشنائی افراد به حقوق خود شده و افزایش تعداد دعاوی، بالا رفتن هزینه های دادرسی، افزایش تورم و در پایان پذیرش بدون قید و شرط مسئولیت دارندگان وسائط نقلیه (بر اساس نظریه خطر) می باشد.

۲ - افزایش هزینه های تعمیر وسائط نقلیه به دلیل وجود تورم، افزایش دستمزد و همچنین بالا رفتن تدریجی قیمت قطعات یدکی و بالا رفتن سطح انتظارات و توقعات افراد جامعه از بیمه می شود.

۳ - افزایش ترافیک که منجر به افزایش تعداد حوادث وسائط نقلیه میگردد.

۴ - عدم رشد مناسب جاده ها و اتوبانها که در مقابل افزایش روزافزون وسائط نقلیه تکافوی ترافیک موجود را نداشته و عاملی برای افزایش تعداد حوادث و شدت آنها می باشد.

۵ - عدم تکافوی حق بیمه در مقابل افزایش روز افزون میزان خسارات.

بیمه مسئولیت در مقابل اشخاص ثالث، وسائط نقلیه موتوری

موضوع بیمه اجباری اتومبیل از دو جنبه قابل بررسی است زیرا این سینم دارای معایب و محاسنی است.

الف - از نقطه نظر عموم مردم: دارای این مزیت است که شخص صدمه دیده در مقابل حوادث وسائط نقلیه تا میزانی که قانون معین کرده است تاءمین

در کشورهای صنعتی جهان اتومبیل چه از جنبه تکنیکی و چه از نظر اجتماعی بسیار مهم تلقی میگردد و اگر چه اتومبیل در اجتماعات امروز حلال بسیاری از مشکلات بوده و فاصله ها را بهم نزدیک و در تسریع کارها کمک میکند ولی بنوبه خود مسائل و مشکلاتی را بدنبال داشته است که از آن جمله مسئله آلودگی هوا، مشکلات شهرسازی و شیوع بیماریهای ناشی از آلودگی محیط زیست قسمتی از این مشکلات میباشند. علاوه بر این ترافیک اتومبیل پدیده های است که به این مسئله جنبه اجتماعی و روانی داده و از این دیدگاه نیز نارسائیهائی بوجود می آورد. که برای بررسی و پیدا کردن راه حل این نارسائیهها باید مسائل انسانی، روانی، اجتماعی آن در مد نظر گرفته شود.

بیمه اتومبیل نیز در میان سایر انواع رشته های بیمه دارای ویژگی خاصی است، شاید باعث تعجب باشد اگر بدانیم که مردم در مقابل افزایش حق بیمه اتومبیل حساسیت بیشتری دارند تا حق بیمه سایر رشته ها.

بیمه اتومبیل با خصوصیات ذکر شده عملاً "یک مشکل - سیاسی - اجتماعی تلقی میشود و در کشورهای صنعتی بخصوص آمریکای شمالی سازمانهای ذیربط (نماینده بیمه گذاران، اتحادیه بیمه گران، کانون وکلا و حقوقدانان و نمایندگان دولت) در جهت حل مسائل تکنیکی و سیاسی با دیدگاههای مختلف رو در روی هم قرار میگیرند.

تجربه بیمه اتومبیل

بیمه اتومبیل در کشورهای صنعتی (آمریکای شمالی و اروپا) از سالهای پیش از لحاظ بیمه گران نتایج رضایت

داشته و غرامت دریافت میدارد .

ب - از نظر دارندگان وسائط نقلیه وجود بیمه اجباری نهایتاً " باعث افزایش حق بیمه است زیرا اطمینان بوجود بیمه باعث میگردد که شخص صدمه دیده به دادگاه مراجعه کرده و درخواست غرامت بیشتری را بنماید و معمولاً " دادگاه سعی مینماید حداکثر تعهدات شرکت بیمه از خسارت را تعیین کند . که در نتیجه افزایش تعداد و میزان غرامتهای پرداختی روی نرخ حق بیمه منعکس گشته و باعث افزایش حق بیمه میشود .

ج - از نظر بیمه‌گر : افزایش درآمد حق بیمه باعث امکان افزایش میزان سرمایه‌گذاری و سود حاصل از آن میشود و ضمناً " عامل اجبار باعث افزایش و سهولت فروش بیمه‌نامه‌های اتومبیل (چون اغلب بیمه فروخته میشود ولی موقعیکه اجباری شد در حقیقت خریده میشود) میگردد از مشکلاتی که بیمه‌گر با آن مواجه میشود یکی در رابطه با خسارت و وسائط نقلیه‌ای است که فاقد بیمه‌نامه می‌باشند و مشکل دیگر افزایش دخالت دولت در نحوه صدور بیمه‌نامه است که دولت بیمه‌رایکی از مشکلات جامعه تلقی کرده ، و آزادی عمل بیمه‌گر را محدود میکند . مشکل دیگری که برای بیمه‌گران بوجود می‌آید در رابطه با تعدیل حق بیمه متناسب با افزایش ضریب خسارت می‌باشد .

چگونگی تعیین نرخ بیمه

در سالهای اخیر تلاش در جهت یکنواخت کردن نرخ حق بیمه به کار رفته و پیشرفتهای نیز حاصل شده است . در مورد خسارات وارده به شخص ثالث بیشتر تکیه بر قدرت موتور قرار دارد ولی نحوه اندازه‌گیری بسیار مشکل است زیرا کیفیتی باید به کمیت تبدیل شود .

با استناد به آمارهای موجود عواملی که در تعیین نرخ حق بیمه دخالت دارند به دو بخش تقسیم شده است . اتومبیل و راننده :

در مورد اتومبیل عناصر مؤثر عبارتند از :

- قدرت موتور

- نوع اتومبیل ، ساخت و مدل

- ارزش ، سن ، تسهیلات

- مورد استفاده

عناصر مؤثر برای ارزیابی راننده :

- سن

- حرفه

- جنسیت

- موارد استفاده از اتومبیل

- مسافتی که با اتومبیل معمولاً طی میشود .

- تجربه رانندگی (سابقه خسارت ، و جرائم رانندگی)

- مهارت رانندگی

- میزان هوش

- شخصیت

- عکس العمل در مقابل علائم راهنمایی و رانندگی

مطالعات آماری که در رابطه با نرخ بیمه اتومبیل

صورت گرفته نشانگر آن است که تعیین نرخ با توجه

به خصوصیات راننده و نحوه رانندگی اوبسیار دقیق‌تر

از نرخی است که براساس ارزیابی مشخصات تکنیکی

اتومبیل بدست می‌آید .

ثابت شده که در اغلب حوادث رانندگی ، شخصیت

راننده تأثیر بیشتری از اتومبیل داشته است . بیمه

اجباری اتومبیل در عمل باعث سلب آزادی بیمه‌گر

در انتخاب بیمه‌گذاران میگردد . زیرا صرف اجباری

بودن آن بیمه‌گر را ملزم به صدور بیمه‌نامه میکند و

بیمه‌گر نمیتواند پیشنهادات واصله را رد کند . تنها ،

مرجع صادرکننده گواهینامه رانندگی است که میتواند

گواهینامه رانندگی اشخاصی را که صلاحیت رانندگی

خود را از دست میدهند فسخ نماید و یا اینکه آزمایشات

دقیقتری چه بطور تئوری ، عملی و روانی و فیزیکی

برای متقاضیان گواهینامه رانندگی برقرار نماید . البته

لازم به یادآور است که بررسی مشکلات راهنمایی و

رانندگی و بیمه اتومبیل در کشورهای مختلف دنیا

مسائل پیچیده‌ای دارد و عوامل مؤثر در آنها نیز

در کشورهای مختلف و حتی در درون یک کشور متفاوت

است .

ممکن است عامل بسیار کوچکی در یک کشور قابل

اغماض بوده و اصلاً " قابل طرح نباشد ولی در کشور

دیگری این عامل فاجعه‌انگیز باشد .

در زیر به پاره‌ای از این عوامل اشاره میشود .

۱ - حساسیت جامعه به رعایت علائم راهنمایی

و رانندگی در بعضی از کشورها این مسئله بطور کلی حل شده، بندرت موردی پیدا میشود که عدم رعایت علائم رانندگی مشاهده گردد. در صورتیکه در بعضی کشورها مثل کشور خودمان تعداد حوادثی که ناشی از عدم رعایت علائم راهنمایی و رانندگی می باشند کم نیستند. در نتیجه این فاکتور در کشور ما روی نرخ بیشتر اثر میگذارد تا کشوری که این موضوع بدلیل موارد بسیار نادر آن قابل اغماض است.

۲ - رانندگی پس از مصرف مشروبات الکلی که از عوامل تشدید خطر در رانندگی است، در کشورهای مسلمان نشین بالاخص در کشور ما این موضوع بطور کلی منتفی بوده و بعنوان عامل مؤثر در میزان نرخ منظور نمیگردد.

۳ - ممنوعیت تردد وسائط نقلیه شخصی در ساعات معینی از روز و در مناطق بخصوص (طرح ترافیک) این مقررات باعث کاهش حوادث نقلیه موتوری شده و از بار ترافیک کم مینماید.

۴ - نحوه شهرسازی، تعداد وسائط نقلیه، نحوه استفاده از وسیله نقلیه و چگونگی توزیع جمعیت عوامی هستند که میتوانند در تعیین نرخ بیمه مؤثر باشند.

۵ - استفاده از پارکینگ برای پارک وسائط نقلیه که عامل مؤثری در کاهش تعداد حوادث نقلیه موتوری باشد.

۶ - اجباری بودن استفاده از وسائل ایمنی نصب شده در درون اتومبیل مانند کمربند ایمنی.

۷ - الزام رانندگان به داشتن برگ معاینه فنی وسیله نقلیه.

۸ - ترکیب سن و جنس رانندگان

۹ - کیفیت و میزان دقت در آزمایشات رانندگی و معاینات پزشکی برای صدور گواهینامه رانندگی

۱۰ - نحوه میزان جرائم رانندگی

۱۱ - آموزش فرهنگ رانندگی از طریق وسائل ارتباط جمعی

۱۲ - تأثیر سابقه رانندگی در تعیین میزان حق بیمه

۱۳ - کیفیت اتومبیل های موجود در جامعه (در بعضی از کشورها از اتومبیل بیش از عمر مفید آن

استفاده میگردد و اغلب اتومبیل های موجود از مدل های قدیمی است).

۱۴ - نحوه تعمیر و نگهداری و سرویس اتومبیل (در بعضی از کشورها تعمیرگاههای مجهز و مجاز جهت ارائه سرویس استاندارد به وسائط نقلیه وجود ندارد).

نحوه تعیین حق بیمه با توجه به سابقه خسارت

در این سیستم بیمهگران برای تشویق رانندگان و همچنین ایجاد ثبات در پرتفوی شرکت به رانندگانی که سابقه خسارتی آنها از یک حد متوسطی که توسط شرکت تعیین میگردد پایین تر باشد، تخفیف قائل شده و برعکس در مورد رانندگانی که سابقه خسارتی بد داشته باشند و میزان خسارت آنها بالاتر از آن حد متوسط باشد حق بیمه بیشتری دریافت میگردد. در این سیستم گاهی اوقات میزان تخفیف حتی به شصت تا هفتاد درصد نیز میرسد تنها اشکال این سیستم آن است که چون حق بیمه با توجه به میزان خسارت تعیین میشود ممکن است بیمه گذاری علی رغم دارا بودن سابقه خوب با یک خسارت بزرگ مجبور شود حق بیمه بیشتری بپردازد. و این عمل با فلسفه وجودی این سیستم مغایر است. سابقه بیمه گذار در این سیستم از بیمه گر قبلی به بیمه گر بعدی منتقل میگردد.

جدول ۱ تعیین حق بیمه بر اساس سیستم تنبیه و تشویق

پاداش عدم خسارت	متوسط حق بیمه (درصد)	طبقه بندی حق بیمه بر اساس سابقه خسارتی راننده
۵۵	۴۵	۰
۵۰	۵۰	۱
۴۵	۵۵	۲
۴۰	۶۰	۳
۳۵	۶۵	۴
۳۰	۷۰	۵
۲۵	۷۵	۶
۲۰	۸۰	۷
۱۰	۹۰	۸
۰	۱۰۰	۹

جدول (۲) طبقه‌بندی حق بیمه براساس سابقه

طبقه‌بندی حق بیمه براساس سابقه خسارتی راننده	درصد براساس حق بیمه متوسط	جریمه سابقه خسارت بد
۱۰	۱۱۰	۱۰
۱۱	۱۲۰	۲۰
۱۲	۱۳۰	۳۰
۱۳	۱۴۰	۴۰
۱۴	۱۵۵	۵۵
۱۵	۱۷۰	۷۰
۱۶	۱۸۵	۸۵
۱۷	۲۰۰	۱۰۰
۱۸	۲۱۵	۱۱۵
۱۹	۲۳۰	۱۳۰
۲۰	۲۵۰	۱۵۰
۲۱	۲۷۰	۱۷۰

تقسیم‌بندی انواع اتومبیل

ماشین‌های شخصی

تجرباتی که در مورد بیمه انواع اتومبیل‌های شخصی وجود دارد در سالهای اخیر بنابه دلائلی که ذکر میشود مورد استفاده خود را از دست داده است.

الف - افزایش تعداد اتومبیلها در اکثر کشورها بخصوص کشورهای غربی تا حد یک اتومبیل برای هر چهار نفر به دلیل افزایش درآمدها تسهیلات اعتباری، اوقات فراغت زیاد و تعطیلات پایان هفته .
ب - عدم وجود مقررات و قوانین متحدالشکل برای راهنمایی و رانندگی که بطور مرتب در حال تغییر و تحول است .

ج - نامناسب و کافی نبودن سیستم شهرسازی
د - عدم دقت و توجه در آزمایش رانندگی ، نحوه آموزش رانندگان و سیستم آزمایش مجدد .

ه - عدم وجود سیستم معاینه فنی وسائط نقلیه .

و - کیفیت و بدنه ماشین

ز - تورم و بالا بودن هزینه تعمیرات پس از

تصادف

ح - مصرف دارو، بخصوص داروهای آرام بخش و الکل

مواردی که برای صدور بیمه‌نامه اتومبیل مورد توجه بیمه‌گران صادر کننده بیمه نامه قرار میگیرد

الف - نوع وسیله نقلیه

ب - نوع اتاق (اسپورت و یا معمولی)

ج - قدرت موتور

د - کیفیت ساخت (معمولا روی قیمت اتومبیل اثر می‌گذارد)

ه - نوع بدنه و شاسی

و - محل استقرار موتور (جلو یا عقب)

ز - دیفرانسیل (جلو و عقب)

ح - طرح اتومبیل (طرح آمریکائی یا اروپائی)

منطقه مورد بررسی مثل آفریقا و آسیا

الف - اکثر اتومبیل‌های مورد استفاده مدل قدیمی هستند (بعضی از کشورها با توجه به دلائل عدیده ورود اتومبیل در آنها محدود است) .

ب - ضعف تعمیر و نگهداری به دلیل عدم تکافوی محل‌های ارائه سرویس و در دسترس نبودن قطعات یدکی کافی .

ج - بالا بودن استهلاک وسائط نقلیه در جاده‌ها ، بالا بودن حرارت و رطوبت هوا .

ه - کافی نبودن علائم راهنمایی و رانندگی در جاده‌ها .

و - نحوه بررسی وقوع حوادث و وجود عوامل پیشگیرنده

ز - نحوه بررسی حقوقی حادثه

بیمه‌گر پس از دریافت پیشنهاد از بیمه‌گذار و باز-دید کارشناسان از مورد بیمه نسبت به صدور بیمه نامه اقدام می‌نماید . البته بیمه‌گذار خود مسئول تعمیر خسارات وارده به وسیله نقلیه قبل از صدور بیمه نامه می‌باشد و بیمه‌گر بادر نظر گرفتن فرانشیزی که بر عهده بیمه‌گذار است حداکثر تا مبلغ مورد بیمه مسئول جبران خسارات میباشد . و ضمناً "برای اتومبیل های کهنه بیمه‌نامه جامع و کامل صادر نمی‌گردد . اکثر بیمه‌گران از صدور بیمه‌نامه برای اتومبیل‌های

مدل قدیمی خودداری می نمایند .

- هتلها ، مدارس و کارخانجات از آن استفاده میکنند .
- محلی و عمومی مانند اتوبوسهای شهری .
- وساطتی که در داخل کشور به حمل مسافر می پردازند .
- وساطت نقلیه مورد استفاده بین المللی .
- چ – وساطت نقلیه مخصوص خدمات عمومی

وساطت نقلیه تجاری

- ۱ – اتومبیل های کرایه
- ۲ – وساطت نقلیه مخصوص حمل کالا
- ۳ – اتوبوس و وساطت نقلیه مخصوص حمل مسافر
- ۴ – وساطت نقلیه مخصوص خدمات عمومی
- ۵ – وساطت نقلیه کشاورزی و حمل چوب در مناطق جنگلی
- الف – اتومبیل های کرایه ای (که تا کسی نیز شامل این بخش است) .
- این اتومبیل ها با راننده یا بدون راننده به اشخاص کرایه داده میشود . خطرات مخصوص این نوع اتومبیل ها عبارتند از استفاده مداوم ، بالا بودن استهلاک ، استفاده رانندگان کم تجربه و بی دقت و همچنین استفاده در مواقع اضطراری .
- ب – اتومبیل های مخصوص حمل کالا .

- آمبولانسها
- اتومبیل های آتش نشانی
- این وساطت از نظر قیمت بسیار بالا بوده ، تعمیر و نگهداری در سطح بسیار عالی است ، دارای رانندگان با تجربه بوده و اغلب مقررات ویژه ترافیکی در مواقع اضطراری برای آنها وجود دارد ولی این تصور نباید پیش بیاید که خطرات این نوع وساطت نقلیه نسبت به سایر اتومبیل ها پایین است .

- اتومبیل های مخصوص حمل زباله و ضایعات
- این اتومبیل ها از نظر تکنیکی و ارزش اغلب بالا می باشند با سرعت پایین راننده میشوند .
- ضمناً " میزان سواد و هوش رانندگان آنها را نیز باید در نظر گرفت .

- ه – وساطت نقلیه کشاورزی و حمل چوب در مناطق جنگلی

این نوع وساطت بر دو نوع بوده .

- ۱ – در خدمت بیمه گذار بوده و در نزدیکی مزارع کشاورزی نگهداری میشوند .
- ۲ – از نظر مکانی محدود نبوده در مناطق مختلف از آن استفاده شده و خطرات ناشی از اجاره آنها وجود دارد این نوع وساطت از نظر ارزش ممکن است بالا باشند مانند کمباین و دانه خشک کن . تعمیر و نگهداری آنها از نظر استاندارد پایین است و در مورد وساطت نقلیه حمل چوب خطر ویژه سقوط درختان وجود دارد .

سایر وساطت نقلیه (انواع ویژه)

- الف – این نوع وساطت مانند دمیر (۲) ، شاول (۳) و سایر وساطتی که در حفاری ها (۴) در کارهای ساختمانی و معادن و کارخانجات از آنها استفاده می شود و اغلب در مناطق مخصوص مورد استفاده قرار می گیرند و دارای خطرات ناشی از قرار داد اجاره آنها می باشند .
- ب – تانکرها و سایر وساطتی که مواد قابل انفجار

- ۱ – وساطت نقلیه سبک مثل کامیونت و وانت که برای مسافت کوتاه و حمل سریع از آن استفاده میشود و از نظر زمانی بیشتر از وساطت نقلیه سنگین مورد استفاده قرار میگیرد .

- ۲ – وساطت نقلیه سنگین : این وساطت دارای ظرفیت بالایی بوده و ساختمان ویژه ای دارند مثل تریلرهای یخچال دار ، این وساطت دارای حداقل دو راننده بوده و برای رانندگی در شب و روز رانندگان جداگانه ای هدایت آنها به عهده میگیرند . از خطرات ویژه این وساطت نقلیه موارد زیر قابل ذکر است .

- بار سنگین (اغلب اوقات کنترل نمیشود)
- خطرات اتوبان و آزاد راهها
- پایین بودن کیفیت جاده ها در اکثر کشورها
- سرعت بالا و خطرات رانندگی در شب
- خطرات تریلر

- بد بودن نحوه تعمیر و نگهداری (بعلت دور بودن از مراکز ویژه تعمیر و نگهداری)

- طولانی بودن رانندگی از نظر ساعت و استفاده طولانی از نظر ساعتهای استفاده از وسیله نقلیه .

- ج – اتوبوس و وساطت نقلیه مخصوص حمل مسافر محلی و خصوصی مانند وساطتی که خطوط هواپیمائی

ناچار از پذیرفتن آن هستند زیرا بیمه‌گر مناسب نیست که در بازار رقابتی در تمام رشته‌ها بجز اتومبیل به فعالیت بپردازند. بخاطر اینکه بیمه اتومبیل بیمه‌ایست که از رشته‌های دیگر بیمه عمومی تر است و اغلب بیمه‌گذاران بخصوص در کشورهای پیشرفته با بیمه اتومبیل آشنائی داشته و اگر از خدمات بیمه‌گر اتومبیل خود راضی باشند این بیمه‌گر را برای سایر بیمه‌نامه‌های خود انتخاب خواهند کرد چون بیمه اتومبیل با نفع عمومی مردم سر و کار دارد. لذا اکثریت قریب به اتفاق بیمه‌گران علیرغم اینکه بیمه اتومبیل از نظر فنی بدترین رشته است با رغبت به آن مبادرت می‌روند و با رقابت در ارائه سرویس به بیمه‌گذاران برای سایر انواع بیمه خود بازاریابی می‌نمایند.

و اشتعال و مسموم کننده و سایر مواد خطرناک را حمل می‌نمایند که دارای خطرات ویژه‌ای می‌باشند که ممکن است باعث آلودگی آب و هوا نیز گردند. ج - شرکت‌های حمل بار با کامیون، آژانس‌های کرایه اتومبیل و تاکسی‌ها، برای تعیین نرخ این بخش سابقه خسارت پنج سال گذشته آنها و استاندارد و تجربه رانندگان آنها و میزان علاقه و توجه‌شان را باید در نظر گرفت.

خسارت ناشی از وسائط نقلیه موتوری به دو قسمت یکی خسارت به خود وسیله نقلیه دوم مسئولیت در مقابل شخص ثالث تقسیم میگردد. تجربه گذشته بیمه اتومبیل تجربه بدی را نشان میدهد و پیش‌بینی میشود در آینده نیز بدتر شود، ولی بیمه‌گران

پاورقی

1. Franchise
2. Dumper
3. Shovels Grabs
4. Excavators

